

SPOT svetovanje Koroška: Splošna opredelitev dohodkov, dohodek iz dejavnosti za s.p., davek na dodano vrednost in vrste davkov v Sloveniji

Fizične osebe so po Zakonu o dohodnini – Zdoh-2 (Uradni list RS, št. 13/2011) zavezane k plačilu dohodnine vseh dohodkov, ki jih dosežajo. Predhodno omenjen zakon namreč ureja sistem in določa obveznost plačevanja dohodnine, katera je dohodek državnega proračuna.

Dohodki so vsi dobički oziroma vsako izplačilo, ne glede na obliko v kateri so izplačani. Časovno je dohodek prejet, ko je izplačan fizični osebi ali je kako drugače dan fizični osebi in z njim lahko razporeja.

Obseg davčne obveznosti v 5. členu Zakona o dohodnini – Zdoh-2 (Uradni list RS, št. 13/2011) pravi, da so rezidenti Slovenije zavezani k plačilu dohodnine vseh doseženih prihodkov, ki izvirajo iz Slovenije, prav tako tudi od vseh dohodkov, ki so pridobljeni v tujini.

Nerezidenti Slovenije pa so zavezani k plačilu dohodnine, ki imajo vir v Sloveniji, ne pa tudi tisti, ki so nastali v tujini.

Poznamo več vrst dohodkov, 18. člen Zakona o dohodnini – Zdoh-2 (Uradni list RS, št. 13/2011) dohodek opredeljuje v 6 sklopov:

- dohodek iz zaposlitve;
- dohodek iz dejavnosti;
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti;
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice;
- dohodek iz kapitala;
- in drugi dohodki (vsi dohodki, ki se v skladu s tem zakonom ne štejejo za dohodke fizične osebe 18. člen Zakona o dohodnini –Zdoh-2 (1-5. točke).

Ne glede na navedbo v 18. členu Zakona o dohodnini – Zdoh-2 pa obstajajo izjeme, ki se po tem zakonu ne štejejo za dohodke fizičnih oseb:

- dediščine;
- volila - vendar ne tista, ki jih fizična oseba prejme v povezavi z opravljanjem samostojne dejavnosti, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti;
- darila – ne velja za tista darila, ki so prejeta od delodajalca ali z delodajalcem povezane osebe in tista, ki jih fizična oseba prejme od oseb s katerimi je povezana z opravljanjem samostojne dejavnosti;

- dobitki (igre na srečo);
- izplačani zneski, ki jih fizična oseba prejme iz naslova zavarovanja za primer bolezni, poškodbe in invalidnosti;
- sredstva in dobički, ki jih prejme fizična oseba pri prenosu sredstev med svojim podjetjem in svojim gospodinjstvom ali pri prenehanju opravljanja dejavnosti;
- ostale ugodnosti, ki jih prejme fizična oseba pri nakupu blaga in storitev, prav tako prejemki blaga in storitev, ki so priložnostne, ob pogoju, da je ta ugodnost dostopna vsem strankam.

V nadaljevanju bomo več besed namenili **dohodku iz dejavnosti**.

Dohodek iz dejavnosti definira 46. člen ZDoh-2 (Uradni list RS, št. 13/201), ki pravi, da se dohodek iz dejavnosti šteje kot dohodek, ki je dosežen s samostojnim opravljanjem dejavnosti ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti v smislu opravljanja vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, poklicne dejavnosti ali katere druge neodvisne samostojne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pavic.

Za predhodno naštetu pa veljajo tudi nekatera specifična pravila obdavčitve:

- Za dohodek iz dejavnosti ne šteje dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, razen, če se davčna osnova od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.
- Za dohodek iz dejavnosti ne šteje dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice, če ga ne dosega fizična oseba v okviru svojega organiziranega podjetja oziroma organizirane dejavnosti.

Osredotočimo se na primer **obdavčitve samostojnega podjetnika**. Samostojni podjetnik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja dejavnost. Za obdavčitev oblike s.p. se uporablja Zakon o dohodnini (ZDoh-2), katere **predmet obdavčitve je dohodek iz dejavnosti**, ki smo ga predhodno že opredelili. Za zavezance za dohodek iz poslovanja štejemo vse zasebnike, poleg samostojnih podjetnikov sem spadajo tudi fizične osebe, ki priglasijo opravljanje dejavnosti na podlagi drugih predpisov, ti so notarji, odvetniki, samostojni novinarji.

Davčna osnova od dohodka iz dejavnosti je opredeljena kot rezultat razlike med davčno priznanimi prihodki in davčno priznanimi odhodki z upoštevanjem spremembe davčne osnove zaradi računovodskih usmeritev in povečanjem davčne osnove. Podjetnik se z davčno osnovo

seznanani že ob oddaji vloge davčnih podatkov, ko registrira svojo dejavnost. Namreč takrat podjetnik napove predvidene prihodke in predvidene odhodke od dneva ustanovitve podjetja do 31.12. istega leta. Na podlagi slednjega se opredeli davčna osnova, le ta pa se uporabi za izračun **akontacije**, ki jo podjetnik plačuje mesečno ali na tri mesece. V mesečnih obrokih plačujejo tisti podjetniki, katerih znesek akontacije v davčnem obračunu preseže 400 €. V trimesečnih obrokih pa tisti podjetniki, katerih znesek akontacije v davčnem obračunu ne preseže 400 €. Akontacija dohodnine se plača z Univerzalnim plačilnim nalogom do 10. v mesecu za pretekli mesec. Za tiste podjetnike, ki plačajo akontacijo na tri mesece, pa to storijo do 10. v mesecu za pretekle tri mesece. Podjetnik preko sistema eDavki odda obračun akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti (DDD-DDD). Davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti se odda do 31. marca za preteklo koledarsko leto oziroma 60 dni po zaključku opravljanja dejavnosti, razen če ni z zakonom o obdavčenju oziroma z zakonom o davčnem postopku za posebne primere drugače določeno.

V Sloveniji poznamo **dva načina ugotavljanja davčne osnove** – na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov ter na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.

Za izbiro načina ugotavljanja davčne osnove, prvega ali drugega se podjetnik ali s pomočjo svojega računovodskega servisa odloči sam. Pri tej odločitvi veliko vpliva višina prihodkov, vrsta dejavnosti, ki jo podjetnik želi opravljati kot tudi višina odhodkov, ki jih pri poslovanju ustvari. Podjetnik ima vsakič pravico, da ob oddaji DDD-DDD (davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti) Finančnemu uradu republike Slovenije, zamenja način ugotavljanja davčne osnove, če spozna, da je za njegovo poslovanje, slednji primernejši.

Izbira prvega načina ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov:

Za ugotavljanje davčne osnove se upoštevata Zakon o dohodnini (ZDoh-2) in Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2).

Zavezanci, ki so se odločili za prvi način ugotavljanja davčne osnove, od davčno priznanih prihodkov odštejejo davčno priznane odhodke (v koledarskem letu) in tako pridobijo vrednost davčne osnove, katera predstavlja podjetnikov dobiček. Pri tem moramo biti pozorni, da je plača dobiček in ni strošek. Strošek so prispevki t.i. obvezna socialna zavarovanja, ki za podjetnika znašajo minimalno mesečno 401,98 €. Obvezna socialna zavarovanja vključujejo PIZ – zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ZZZS – zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in plačilo starševskega varstva ter zaposlovanje.

Podjetnik je dolžan Finančnemu uradu Republike Slovenije (FURS) oddati obrazec davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti do 31.3. tekočega leta. Podjetnik mora voditi oziroma njegov pooblaščen računovodski servis poslovne knjige in sestaviti poročila tekočega poslovnega leta. Poslovne knjige vodimo na dva načina, kot enostavno knjigovodstvo ali dvostavno knjigovodstvo.

Enostavno knjigovodstvo zajema naslednje kriterije:

- povprečno število ne presega 3 zaposlene;
- letni prihodki nižji od 50.000,00 €;
- povprečna vrednost aktive 25.000,00 €.

Pri tem upoštevamo, da dogodek (znesek) zabeležimo enkrat. Vodimo knjigo prihodkov in odhodkov, knjigo terjatev, knjigo ostalih obveznosti in register opredmetenih osnovnih sredstev. V primeru, ko podjetnik pri poslovanju prekorači dva od kriterijev enostavnega knjigovodstva, preide v dvostavno knjigovodstvo.

Dvostavno knjigovodstvo zahteva, da dogodek zabeležimo dvakrat in se dogodek prikaže na dveh mestih. Dogodki se urejajo časovno (v dnevniku po vrstnem redu) in vsebinsko (glavna in pomožna knjiga).

Posebnost pri temu načinu ugotavljanja davčne osnove je ta, da lahko podjetniki v davčnem obračunu uveljavljajo nekatere davčne olajšave, ki jih določa Zakon o dohodnini (ZDoh-2):

- olajšavo za vlaganje v raziskave in razvoj;
- olajšavo za investiranje;
- olajšavo za zaposlovanje in olajšavo za zaposlovanje invalidov;
- olajšavo za zavezanca invalida;
- olajšavo za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju;
- olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanja;
- in olajšavo za donacije.

Podjetnik, ki pri poslovanju uveljavlja katerokoli od zgoraj naštetih olajšav lahko povzroči, da davčno priznani odhodki presežejo davčno priznane prihodke, kar posledično privede do izgube in ne dobička. Podjetnik v tem primeru za višino ustvarjene izgube zmanjšuje pozitivno davčno osnovo v prihodnjih davčnih obdobjih, vendar se le ta lahko koristi največ do 50 % davčne osnove tekočega leta.

Stopnja obdavčitve davčne osnove pri izbiri tega načina je od 1.1.2018 dalje obdavčena z progresivno dohodninsko lestvico.

če znaša neto letna osnova v €		znaša dohodnina v €	
nad	do		
-	8.500,00 €	16 %	
8.500,00 €	25.000,00 €	1.360,00 € + - 26 %	nad 8.500,00 €
25.000,00 €	50.000,00 €	5.650,00 € + - 33 %	nad 25.000,00 €
50.000,00 €	72.000,00 €	13.900,00 € + - 39 %	nad 50.000,00 €
72.000,00 €	-	22.480,00 € + - 50%	nad 72.000,00 €

Izbira drugega načina ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov:

Pri izbiri tega načina ugotavljanja davčne osnove se od davčno priznanih dejanskih prihodkov odštejejo normirani odhodki v višini 80 %. Ta način ugotavljanja davčne osnove je za podjetnika najugodnejši, saj je 80 % normiranih odhodkov velik odstotek, ki ga država prizna podjetniku. Pri tem moramo biti pozorni na to, da se od prihodkov, ki jih ustvari podjetnik odštejejo normirani odhodki, praviloma v višini 80 % prihodkov oziroma največ 40.000,00 € oziroma 80.000,00 €. Vsekakor pa pri izbiri tega načina velja pogoj, da podjetnikovi prihodki iz dejavnosti v davčnem obdobju ne presegajo 50.000,00 € oziroma 100.000,00 €, kadar podjetnik zaposli eno osebo za polni delovni čas za časovno obdobje neprekinjeno najmanj 5 mesecev. V primeru, ko povprečje prihodkov iz dejavnosti v zadnjih 12 mesecih presega 150.000,00 € mora podjetnik izstopiti iz sistema normiranja.

Posebnost pri tem načinu je tudi ta, da podjetnik ne potrebuje vodenja poslovnih knjig in sestavljanja letnih poročil (73. člen Zakona o gospodarskih družbah ZGD-1). Vsekakor pa je smiselno, da si podjetnik za svojo lastno evidenco vodi ustvarjene prihodke in odhodke. Dolžan pa je voditi evidenco izdanih knjigovodskih listin in evidenco osnovnih sredstev.

Podjetnik je dolžan Finančnemu uradu Republike Slovenije (FURS) oddati poročilo dohodka iz dejavnosti do 31. marca tekočega leta.

V primeru, kadar potencialni podjetnik na novo prične opravljati samostojno dejavnost, se višina prihodkov ne upošteva kot pogoj, ki smo ga predhodno že omenili.

Ta način ugotavljanja davčne osnove se od prvega razlikuje v tem, da pri dejanskih prihodkih in normiranih odhodkih podjetnik ne more uveljavljati dodatnih olajšav, kot je mogoče pri prvemu načinu, četudi bi odhodki bili višji od normiranih.

Davčna osnova pri izbiri tega načina ugotavljanja davčne osnove je 20 %, od tega podjetnik tudi plača 20 % davka. Dohodek iz dejavnosti ne všteta v letno davčno osnovo posameznika. Obdavčitev je v tem primeru dokončna, enkratna. Temu pravimo da gre za cedularno obdavčitev.

Pogosto se v praksi dogodi, da podjetniki zamenjajo pojma Davčni zavezanec in Zavezanec za DDV, zato bomo v nadaljevanju obrazložili razliko.

Davčni zavezanci smo vsi posamezniki, ki plačujemo davke. **Davčni zavezanci z dejavnostjo pa so tisti posamezniki**, ki so v AJPES (Poslovni register Slovenije) registrirani kot samostojni podjetniki vključno s tistimi, ki imajo t.i. popoldanski s.p.. Slednji so identično obdavčeni glede na način ugotavljanja davčne osnove, kot smo že predhodno omenili.

Zavezanec za DDV (davek na dodano vrednost) se ob pridobitvi statusa samostojnega podjetnika samostojno odloča o vključitvi v sistem davka na dodano vrednost, oziroma slednje postane za podjetnika obvezujoče kadar preseže promet 50.000,00 € v zadnjih 12 mesecih poslovanja, pri čemer to mesečno obdobje ni vezano na koledarsko leto ampak izključno na zadnjih 12 mesecev poslovanja. Torej poznamo prostovoljno in obvezno vključitev v sistem DDV. Tisti, ki so zavezanci za DDV morajo pri svojih izdelkih oziroma storitvah zaračunati DDV glede na predpisano stopnjo (9,5 % ali 22 %). Kadar podjetnik prostovoljno vstopi v sistem DDV mora v tem sistemu ostati vsaj 60 mesecev. V primeru obveznega vstopa v sistem DDV, torej ko je podjetnik presegel prag 50.000,00 € prometa, pa lahko iz sistema DDV izstopi z zahtevo, ko leto dni ni presegel 50.000,00 € letnega prometa. Zavezanci za DDV tudi pred svojo davčno številko pridobijo oznako SI (primer: SI*****), medtem ko tisti, ki niso zavezani za plačilo DDV, uporabljajo zgolj svojo 8 mestno davčno številko.

Podjetnik izpolni Zahtevek za izdajo identifikacijske številke DDV-P2 in ga v elektronski obliki odda preko sistema e-Davki. Zahtevek mora vsebovati vse podatke, ki so predpisani z obrazcem DDV-P2.

Med zahtevanimi podatki v DDV-P2 obrazcu bo podjetnik moral opredeliti zakaj želi biti zavezanec za davek na dodano vrednost (vključitev v sistem davčnega zavezanca ureja Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1):

- **prostovoljna vključitev po 94. členu ZDDV-1**

Podjetnik se za vključitev v sistem DDV zavezanca po 94. členu ZDDV-1 odloči, kadar znesek prometa v obdobju zadnjih 12 mesecev ni presegel oziroma ni verjetno, da bo presegel 50.000,00 € in se podjetnik odloči za prostovoljno vključitev.

– **prostovoljna vključitev po četrtem odstavku 4. člena ZDDV-1**

Podjetnik se za vključitev v sistem DDV zavezanca po četrtem odstavku 4. člena ZDDV-1 odloči, kadar se vključuje prostovoljno kot pridobitelj, katerega vrednost pridobitev blaga znotraj Unije v tekočem in preteklem koledarskem letu ni preseglo 10.000,00 €.

– **skupni znesek pridobitev v tekočem koledarskem letu preseže 10.000,00 €**

Podjetnik se za vključitev v sistem DDV zavezanca odloči, kadar znesek pridobitev podjetnika v tekočem in preteklem koledarskem letu preseže 10.000,00 € oziroma kadar podjetnik pričakuje, da bo znesek pridobitev v tekočem in preteklem koledarskem letu presegel 10.000,00 €.

– **opravljanje in/ali prejem storitev znotraj Skupnosti po četrtem odstavku 78. člena ZDDV-1 (atipični zavezanec)**

Podjetnik se za vključitev v sistem DDV zavezanca odloči, ko želi opravljati storitve na ozemlju druge države članice, za katere je v skladu z ZDDV-1 dolžan plačati DDV izključno prejemnik storitve in/ali če bo podjetnik prejemal storitve, za katere v skladu z ZDDV-1 kot prejemnik storitve, je podjetnik dolžan plačati DDV.

Davčni organ izda identifikacijsko številko najpozneje do zadnjega dne meseca, ki sledi mesecu vložitve zahtevka. Davčni zavezanec mora začeti obračunavati DDV in izpolnjevati druge obveznosti po ZDDV-1 najpozneje prvega dne drugega meseca, ki sledi mesecu predložitve zahtevka za izdajo identifikacijske številke za DDV.

Razporeditev standardnih davčnih stopenj v Sloveniji:

- **DDV**- davek na dodano vrednost (22% ali 9,5%)
- **davek od dohodkov pravnih oseb** (19%)
- **dohodnina** - davek od dohodka iz dejavnosti (davčna stopnja pri dejanskih – 16%, 27%, 34%, 39%, 50% ter pri normiranih odhodkih – 20%)
- **prispevek za socialno varnost** (16,1 % v breme delodajalca in 22,1 % v breme zaposlenega)

Z uveljavitvijo sprememb in dopolnitev ZUTD – Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 21/2013) v zvezi s prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti velja:

- delodajalec, ki z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi za **nedoločen čas**, je 24 mesecev oproščen plačila prispevka delodajalca za zavarovanje za primer brezposelnosti – prispevki delodajalca bodo v tem primeru znašali **16,04 %** in ne 16,10 %.
- delodajalec, ki z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi za **določen čas** plačuje prispevek delodajalca za zavarovanje za primer brezposelnosti v višini petkratnika zneska, določenega v zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost, za ves čas trajanja zaposlitve za določen čas – prispevki delodajalca so v tem primeru **16,34 %** in ne 16,10 %.
- **davčne olajšave** (vlaganja v raziskave in razvoj, v investiranje, v zaposlovanje, v zaposlovanje invalidov, strokovno izobraževanje, prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, donacije)
- **davek na promet nepremičnin:** 2 %
- **davek na kapitalske deleže:** 0 – 25 %

Za SPOT svetovanje Koroška
RRA Koroška d.o.o.:
Danijela Uran, podjetniška svetovalka

Ravne na Koroškem, 29.07.2020

Viri:

1. Zakonodaja.com. [online]. Dostopno na: <https://zakonodaja.com/zakon/zdoh-2> (21.07.2020).
2. eDavki. durs.si [online]. Dostopno na: https://edavki.durs.si/EdavkiPortal/OpenPortal/CommonPages/Opdynp/PageC.aspx?category=dohodek_iz_dejavnosti (21.07.2020).
3. e-Vem, Državni portal za poslovne subjekte in samostojne podjetnike [online]. Dostopno na: <https://evem.gov.si/info/poslujem/davki/> (22.7.2020).
4. Mladipodjetnik [online]. Dostopno na: <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev-s-p> (22.7.2020).
5. Računovodstvo.net. [online]. Dostopno na: <https://www.racunovodstvo.net/zakonodaja/zddv/78-clen> (27.07.2020).
6. Računovodstvo.net. [online]. Dostopno na: <https://www.racunovodstvo.net/zakonodaja/zddv/4-clen> (27.07.2020).
7. Računovodstvo.net. [online]. Dostopno na: <https://www.racunovodstvo.net/zakonodaja/zddv/94-clen> (27.07.2020).

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj www.eu-skladi.si